

DEN STORE KLESBYTTEDAGEN

Her har vi samlet noen tips samt en sjekkliste med hva dere kan tenke på når dere skal arrangere klesbyttedag på deres skole. Vi anbefaler å arrangere klesbyttedag i sesongoverganger, for eksempel til våren. Derfor anbefaler vi flest mulig å arrangere i sammenheng med "Den store klesbyttedagen" 22. april, men når, hvordan og hvor stort arrangementet skal være er selvsagt opp til dere.

HVA

Omfang: Skal det være for hele skolen eller for eksempel noen klasser eller et klassetrinn. Ønsker dere å arrangere en hel fagdag, sette av noen timer, eller kanskje ha byttedag som del av en temauke på skolen hvor dere for eksempel arbeider med bærekraftig utvikling, klimaendringer eller ansvarlig forbruk? Finn en struktur som passer for dere.

- Tips! Man kan også samarbeide med en annen skole og bytte klærne som er samlet inn på skolene før selve byttedagen slik at man unngår sosial tilknytning til plaggene ved at man vet hvem som har levert hva.

Aktiviteter: Dere kan for eksempel ha stasjoner med ulike aktiviteter som hvordan sy og lappe et hull i en dongeribukse. Har dere redesign som valgfag så kanskje noen

av elevene kan vise frem plagg og muligheter for å reparere eller pynte slitte klesplagg? Se på Naturvernforbundets 30 minutters lynkurs i tekstiler, og lag en Kahoot som oppsummerer det elevene har lært denne dagen.

- **Eksempel 1. halv dag:** Parallelle aktiviteter på ulike rom og klesbyttemarked i gymsal eller lignende.
- **Eksempel 2. hel dag:** Dagen kan deles opp i flere deler slik at ikke alle er inne og bytter samtidig. F.eks første del av dagen kan dere arrangere workshops i redesign; hvordan ta vare på det du har, materiallære og lignende temaer. Andre del av dagen (sett av nok tid til dette) er et trinn inne på byttemarkedet, mens dere arrangerer parallelle aktiviteter for de andre trinnene (workshops). Dere kan også legge til noen underholdningsinnslag (f. eks moteshow med re-designede klær), ordne med bakgrunnsmusikk eller servere klimavennlig mat (f.eks smoothie fra overskuddsfrukt fra en lokal butikk).
- **Eksempel 3. temauke:** Klesbyttedagen kan være del av en temauke som omhandler ulike deler av temaet bærekraftig utvikling.

HVEM

Hvem skal organisere klesbyttedagen? Har dere et miljøråd og/eller elevråd som ønsker å arrangere et klesbyttemarked, eller kanskje elevene i et eller flere valgfag vil bidra? Eventuelt kan flere grupper jobbe sammen for å skape en fagdag eller en temauke. Her er det behov for at en eller flere lærere bidrar med faglig innhold (se tips til pedagogiske aktiviteter [her](#)). Valgfag som kan kobles på: Innsats for andre, redesign, reparasjon og arbeidslivsfag (kan for eksempel lage klimavennlig mat).

HVOR

Hvor skal klesbytte markedet være? Vi anbefaler å ha selve markedet et sted hvor det er god plass, for eksempel i en gymsal, aula eller lignende. Hvis skolen ikke har gymsal kan det hende dere har en idrettshall eller et annet stort rom i nærmiljøet som dere kan spørre om å låne på selve byttedagen. Hvis flere trinn deltar anbefaler vi at trinnene bytter på hvem som er inne og bytter.

Hvor skal dere oppbevare klærne dere samler inn? Å samle inn klær tidlig gjør at dere øker sjansen for å få nok klær til alle på klesbyttedagen, men dette avhenger av at dere har et sted der klærne kan ligge i fred uten at klærne ligger i veien for andre som bruker skolen. Dette kan for eksempel være en bod eller annet lagerrom, men husk alltid å avtale med skoleledelsen og lærerne som bruker rommet. Om dere ikke har et sted å legge klærne kan dere samle inn klærne samme uke og for eksempel oppbevare dem i poser bakerst i klasserommene.

SJEKKLISTE

Når dere har definert «hva, hvem og hvor» kan dere sette i gang med planleggingen. Vi har laget en sjekkliste under som dere kan bruke. Lag en plan med en oversikt over hva skal gjøres når og hvem som har ansvaret for hver oppgave basert på punktene under.

Start Planleggingen tidlig:

- Når skal dere samle inn klær?
- Hvor mange klær kan hver enkelt elev levere?
Husk at dere skal få nok plagg til at alle kan finne noe fint, men slippe å sitte igjen med mange klær som ikke har fått ny eier. Vi anbefaler 5-7 plagg klær som er i så god stand at man ville gitt dem bort til sin beste venn – eller som kan repareres dersom dere lager et opplegg for reparasjon/redesign
- Hvordan sikrer dere at klærne er rene og hele?
- Finn ut hva dere kan gjøre med klær som ikke er hele.
Hvis dere tar valgfag innen redesign eller reparasjon kan dere for eksempel redesigne klær eller ha en egen stasjon på byttemarkedet der dere lærer andre elever hva de kan gjøre dersom det er et hull eller en flekk på et plagg, eller elevene kan jobbe sammen i grupper med å fornye plagg som er slitt/skadet.
- Lag en enkel plan over hva som skal skje hvor, og hvilke klasser som skal være hvor til hvilken tid og del den med lærerne i forkant av dagen

- Planlegg parallelle aktiviteter som klassene kan gjøre i løpet av dagen slik at ikke alle er inne og bytter klær samtidig (se eksempler på aktiviteter [her](#))
- Skal dere gjøre noe ekstra for å markere at dagen er annerledes? Kanskje alle skal ha på seg noe grønt eller at dere gjør noe annet som markerer at dette er en annerledes og spennende dag. Lag gjerne en spilleliste og finn et lydanlegg
- Planlegg godt hvordan dere viser frem klærne
Kanskje dere kan låne kleshengere fra en lokal butikk? Det er både pent og praktisk å henge opp alle klærne hvis dere har mulighet til det. Dere kan også brette klær og legge dem på et bord eller bruke en klessnor – husk at alt må være godt synlig. **Vi anbefaler å sortere på farger og/eller type klesplagg heller enn størrelse.**
- Finn ut hva dere gjør med klærne som ikke blir byttet
Kan disse redesignes eller få nytt liv på en annen måte? Hvis de er hele kan de leveres til et loppemarked, Fretex, Uff, Røde Kors eller en annen aktør som tar imot brukte klær.

Informer og involver:

- Informer godt om tid og sted for innlevering (se over ang. sted å oppbevare klærne)
- Få rektor og lærere til å sende informasjon til foresatte (se forslag [her](#))
- Gå gjennom materialet fra Naturvernforbundet her og skriv ut det dere ønsker å bruke.
Om dere ikke har bestilt det fra oss, må dere printe og klippe ut klesbyttelappene (maks 5-7 lapper per elev, men dere kan også dele ut færre)

Heng opp plakater på skolen 2-3 uker før arrangementet

Hvis dere vil kan dere lage en instagramkonto og bruke hashtaggene #klesbytte #grøntflagg #denstoreklesbyttedagen

Vurder å invitere noen fra lokalavisen eller andre medier og fortell om deres arrangement slik at flere blir inspirert til å gjøre mer bevisste handlinger når de trenger nye klær

Organiser dere i forkant av dagen:

Sett opp en liste med alle som skal bidra og hva de skal gjøre når.

Her er et forslag:

- To elever ved inngangen
- To elever ved utgangen
- Flere elever som rydder i klærne underveis
- En person ved prøverom eller egnet sted til å prøve på klær med speil hvis dere har det
- I tillegg bør dere ha en lærer og en elev eller fler på hver enkelt aktivitet dersom dere lager en temadag ut av det. Planlegg sammen med lærerne/skoleadministrasjonen

Dagene før

- Hvis klærne ikke er samlet inn på forhånd må dere nå samle inn nok klær til byttedagen.
- Heng opp/legg frem alle klærne i lokalet på en oversiktlig og delikat måte
- Heng opp skilt
Skilt som viser hvor man kan finne ulike typer klær og INN-UT skilt som viser hvor inngangen er/hvor man registrerer ut klær, og informasjonsplakat med bytteregler (lastes ned [her](#))
- Minn alle på at de skal delta på klesbyttemarkedet og ta med klær.
- Heng opp en oversikt over hvem som skal være hvor til hvilken tid på selve dagen, slik at alle vet hvor de skal gå

Underveis

- Klærne bytter eier via klesbyttelapper som dere mottar i posten ved påmelding
- 1-2 personer gir ut lapper ved innsjekk og forklarer byttereglene. Det er også fint hvis en annen person kan henge opp/legge frem klær hvis noen leverer klær på selve dagen
- Ved utgangen må det stå to personer som sørger for at lappene leveres inn til dem etter at elevene har funnet de klærne de ønsker. Lappene som byttes mot klesplagg legges i en stor konvolutt og skal telles til slutt

- Det er viktig at lappene som er vekslet inn mot klesplagg ikke blandes med lappene som ikke er vekslet inn, og at dere tar vare på disse. Dette er fordi vi skal evaluere klimaeffekten av tiltaket i etterkant og ønsker å vite hvor mange plagg som ble byttet/fikk lenger levetid

I etterkant

- Rydd bort klær som ikke ble byttet (se punktet under) og rydd/vask lokalet.
- Lag en kort vurdering av dagen
Hva fungerte godt og hva kan eventuelt gjøres bedre neste gang? Kanskje miljørådet eller elevrådet kan sende ut en liten undersøkelse for å få elevenes tilbakemeldinger

GRATULERER!

- Dere har nå arrangert en klesbyttedag! Vi ønsker gjerne å få en samlet oversikt over hvor mange plagg som er samlet inn for å regne ut klimaeffekten. Registrer gjerne antall klær byttet [her](#) (tar ca 1 minutt)

Laget av Grønt Flagg (2023)

Ta kontakt: post@fee.no

Nettside: <https://grontflagg.fee.no/>

Takk til vår samarbeidspartner, Naturvernforbundet og til elever og lærere ved Rosenberg, Tonstad og Charlottenlund ungdomsskole. Takk til Sparebankstiftelsen som støtter prosjektet!